

Een Franse liefde in Japan

Dagblad van het Noorden

Rudi Kamminga

Nederlandse vertalingen van Jean-Philippe Toussaint en Jean Echenoz

Steeds meer Fransen lezen Nederlandse literatuur. Maar Nederlanders lezen op hun beurt steeds minder Fransen. Vooral in het geval van Jean-Philippe Toussaint is dat ronduit jammer.

Een echte Fransman is het niet, de in Brussel geboren en inmiddels op het meest anti-Franse stukje Frankrijk, namelijk Corsica, wonende schrijver Jean-Philippe Toussaint. Dat zijn werk het in Frankrijk goed doet, hoeft echter niet te verbazen. Toussaint schrijft een laconiek aandoend maar meesterlijk gestileerd proza over een speciaal soort mannen waarin we de prototypische Fransman herkennen: zelfgenoegzaam, kleinzielig en met een neiging tot indolentie. Wat Toussaint ver boven het pittoreske doet uitstijgen is de meedogenloosheid en, meestal, humor waarmee hij zijn hoofdpersonen fileert.

In zijn nieuwste roman 'Liefde bedrijven' is de hoofdpersoon met zijn vriendin Marie in Tokio, waar zij een tentoonstelling van haar modeontwerpen gaat inrichten. Toussaint schetst een inmiddels uitgebluste relatie tussen twee egocentrische, haast wrede karakters. Hun verhouding is een al te vermoeiend geworden pose geworden, Toussaint heeft aan een paar observaties genoeg om haar af te serveren, bijvoorbeeld als de man opmerkt: "We hielden van elkaar, maar we verdroegen elkaar niet meer. Ook al deden we elkaar in het algemeen steeds meer goed dan kwaad, het weinige kwaad dat we elkaar deden was ons onverdraaglijk geworden. Zo was nu de stand van zaken, in onze liefde." De vervreemdende omgeving van Tokio werkt versterkend op het koortsachtige aantrekken en afstoten tussen het tweetal en ook in deze sfeertekening is Toussaint weer goed op dreef. Prachtig is de scène waarin de man midden in de nacht op de bovenste verdieping van het hotel in het verlaten, panoramische zwembad ronddobbert en nadenkt over de woestheid van het heelal.

Regelmatig in één adem genoemd met Toussaint wordt de in Frankrijk erg populaire Jean Echenoz, vijf jaar geleden winnaar van de Prix Goncourt met de roman 'Ik ben weg'. Zijn nieuwe roman 'Aan de piano' maakt deze vergelijking echter niet waar. Echenoz heeft weliswaar een beheerste, fraai onderkoelde stijl en zijn hoofdpersoon, in dit geval de aan podiumangst lijdende concertpianist Max Delmarc, is een vat vol onzekerheden en

alcohollevels. Erg geestig is de scène waarin het publiek zo lang applaudisseert als hij het podium opkomt, dat hij na een poosje meent dat het concert alweer afgelopen is en opgelucht weer de coulissen inloopt. Maar meestal ligt het er bij Echenoz wat te dik bovenop. De ontmoetingen op straat van Max met een aantrekkelijke en soms ook heel vriendelijk lachende buurvrouw accentueren bijvoorbeeld nadrukkelijk maar zonder enig raffinement zijn onhandigheid. En de gebeurtenissen na de dood van Max, als hij in een rommelig-bureaucratisch hiernamaals terecht komt, zijn origineel noch overtuigend en blijken aan het slot enkel een lange aanloop tot een magere clou te zijn geweest. Toussaint en Echenoz drijven beide sterk op hun gevoel voor formulering en het creëren van niet per se spectaculaire maar wel herkenbaar ongemakkelijke situaties. Het verschil tussen de twee hier besproken boeken is dat Echenoz de door zijn hoofdpersoon in volle berusting aanvaarde dood en het tamelijk banale leven erna niet zo zeer laconiek maar eerder gemakzuchtig en omslachtig uitwerkt. Toussaint blijft steeds dicht bij zijn gegeven en het laconieke krijgt bij hem iets verontrustends, het gaat onder de huid zitten. Alleen al door zijn hoofdpersoon op de eerste bladzijde 'met een lief lachje' te laten spelen met een flesje zoutzuur dat hij steeds bij zich heeft, zet hij de lezer, die denkt aan een boek over de liefde te zijn begonnen, onder spanning. En die gaat niet meer weg, zelfs niet als hij het flesje eindelijk leeggooit, op de laatste blad zijde.

Jean-Philippe Toussaint, 'Liefde bedrijven'. Vertaald door Marianne Kaas, Uitgeverij Bert Bakker, 155 blz, 14,95. Toussaint brengt 18 maart een bezoek aan Groningen. Om 14.00 uur geeft hij, net als Gaétan Soucy en Yashmina Khadra, een lezing in het Harmoniegebouw in Groningen. Om 20.00 uur treden de drie op in Athena's Boekhandel in Groningen. Jean Echenoz, 'Aan de piano'. Vertaald door Martin de Haan en Jan Pieter van der Sterre. Uitgeverij De Geus, 158 blz, 17,90